

XXI століття віщує повернення релігії в публічний простір

Починаючи з італійського Ренесансу XV століття, дедалі більше європейців обирали нецерковний та нерелігійний спосіб мислення та життя. Однак XXI століття, здається, віщує повернення релігії в публічний простір навіть у Західній Європі – найбільш світському регіоні Землі. Які наслідки ці процеси матимуть для наукового світогляду, далі в сюжеті.

Віра і розум, релігія та наука в XXI столітті – на такі теми міркували 11 доповідачів харківської конференції, яку спільно провели православна Колегія Патріарха Мстислава та Український католицький університет.

Роман Завійський – декан філософсько-богословського факультету Українського католицького університету: “Мета цієї конференції полягає у спробі створити майданчик, форум для спілкування людей з різних середовищ: церковних, університетських, інтелектуальних, освітніх з наголосом на суспільну проблематику. Питання співвідношення віри і розуму в ширшому контексті – це питання проблематики співвідношення науки і релігії”.

Учасники конференції вважають, що є підстави говорити про повернення релігії в публічний простір як у пострадянських країнах, так і в усій Європі. Дедалі більше науковців і суспільних діячів звертаються до релігійного світогляду в пошуку відповідей на значущі питання сьогодення.

Орися Біла – завідувач кафедри філософії Українського католицького університету: “Питання розуму і віри залишається актуальним і для сучасного світу, як ми це бачимо і в дебатах наукових. Зокрема, це питання, які піднімаються в західних наукових колах. Але ми бачимо це і серед богословів, і в українському середовищі. Ці дискусії тривають у зв’язку з

нашим пострадянським минулим, коли ми говоримо про те, що таке наука, чи може, релігія, поєднана з науковим світоглядом. Тут є свої ризики: і політизація релігійного світогляду, з одного боку, з іншого боку, баналізація”.

Приходить визнання, що наука не може бути джерелом цінностей. Вона не пояснює смислу й мети людського життя. А відтак, і не може надати справжньої оцінки відкриттям, які робить дослідник.

Орися Біла – завідувач кафедри філософії Українського католицького університету: “Наука не дає поняття про сенс, наука дає лише засоби досягнення тих чи інших цілей. Потенціал релігійного мислення, людини з вірою дуже важливий в моментах, коли ми говоримо, наприклад, про такі питання: “Як ми приймаємо особу?” Чи можна розглядати питання біоетики, трансплантації органів, вирощування людських клітин, евтаназії, – чи можна їх розглядати лише з погляду науки? Якщо ми робимо прогрес, для чого ми це робимо? Хто, врешті-решт, здобуде від цього прогресу?”

Звернути увагу на релігійний погляд на світ науку змушує і поширюване розчарування в її потенціалі. Науку дедалі менше сприймають як джерело світогляду, сумніваються в її здатності пояснити складні питання буття.

Ігор Ісіченко – архієпископ Української автокефальної православної церкви (оновленої): “Наука сьогодні переживає теж себе не в найкращому стані. Бо період постмодерний приніс певною мірою виведення науки поза сферу пріоритету зацікавлень держави. І це спостерігається як у нас, так і поза Україною. Зі Сполучених Штатів Америки мені не раз скаржилися науковці на скорочені фінансування, на відмову гранта і так далі. То проблема ліквідації Академії наук, яка весь час висить над нашими київськими колегами, вона існує у світі. І це змушує науку подивитися і на власні перспективи”.

Відповідно, кризи зазнають і суспільні інституції, які

спираються на світські установки та цінності.

Ігор Ісіченко – архієпископ Української автокефальної православної церкви (оновленої): “Ці несподівані перемоги правих партій в ряді країн Європи і різного роду нові суспільні рухи, які виникають, вони свідчать про те, що секуляризм або, швидше, ліберальна ідеологія переживає кризу. Ця криза виявляється у різних деструктивних процесах і розгубленості, загальній розгубленості в різних країнах, не тільки у нас”.

Доповідачами конференції стали представники трьох гілок християнства із релігійних і світських вишів, переважно Харкова та Львова. Організатори прагнули створити простір діалогу різних дослідницьких традицій.

Роман Завійський – декан філософсько-богословського факультету Українського католицького університету: “Ми намагались подивитися, як цивілізовано знайти точки дотику, спільні знаменники у співвідношенні релігії, науки, співвідношенні віри і розуму. Невідворотно молоде покоління в Україні буде цікавитися цією проблематикою в майбутньому”.

Максим Балаклицький, Харків, “Вісті надії”